

De heer Harrewijn (GroenLinks)

Het gaat om een reconstructie van wat er op een avond op het ministerie van Justitie is gebeurd. De beeldvorming op donderdag, vrijdag, zaterdag, zondag, was vrij scherp en eenduidig. Het verslag van de minister van Justitie aan de Kamer bevat een heleboel informatie die een behoorlijke nuance in dat beeld bracht. Mijn stelling is dat de wijze waarop de minister schriftelijk aan de Kamer heeft gerapporteerd, ook zoveel inzicht gaf hoe anderen zich in dat proces moeten hebben gevoeld, dat wij dat een bevredigend beeld vonden. De bezwaren die tegenover mij werden gemaakt over de beeldvorming, hadden ook niet betrekking op het verslag van de minister aan de Kamer, maar op de nieuwsuitzendingen van die donderdag, vrijdag en zaterdag. Ik vind dat de minister in haar verslag aan de Kamer een zodanig totaal beeld heeft gegeven, dat ook degenen die de situatie heel anders beoordelen dan de minister, fatsoenlijk met feitelijke informatie zijn bediend. Dús heeft de fractie van de Partij van de Arbeid geen aanleiding gezien om aan het verslag van de minister aan de Kamer te twijfelen.

□

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Als ik de heer Wallage goed heb beluisterd, heeft hij zijn exacte informatie gekregen via een binnenlijn. Ik nodig hem graag uit om in de Kamer te zeggen wie zijn binnenlijn was.

Aan de heer Kok heb ik de volgende vraag. Het pleidooi van de heer Wallage om de heer Docters van Leeuwen toch op zijn positie terug te krijgen, eventueel bij een andere minister van Justitie, is volgens hem ingegeven door een soort humane benadering van topambtenaren, die eigenlijk niet thuis mogen zitten met een uitkering. Kan dit criterium worden toegevoegd aan de benadering van topambtenaren na ontslag? Zo ja, dan heb ik wel een lijst van topambtenaren die kunnen terugkeren.

Een vraag aan collega De Graaf van D66...

De **voorzitter**: Dat kan ik u helaas niet toestaan. U hebt ingestemd met het Reglement van orde, volgens welk maar aan één collega tegelijk een vraag wordt gesteld.

□

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Ik respecteer de door de heer Rabbae geciteerde overwegingen van de heer Wallage, maar dat aspect staat mijn eerdere uitspraak niet in de weg, dat ik niet vooruit wil lopen op de rest van de procedure die thans loopt. Ik meen dus dat het niet opportuun is om daarop te anticiperen.

□

De heer **Wallage** (PvdA): Voorzitter! Om iedere schijn van geheimzinnigheid te vermijden, kan ik meedelen dat ik na mijn optreden in Buitenhof op zondag door een aantal mensen ben benaderd, onder wie mijn goede vriend Van Kemenade, commissaris van de koningin in de provincie Noord-Holland. Hij had mij na contact met een enkel lid van het College van procureurs-generaal gewaarschuwd in die zin dat het beeld dat ik gaf op die zondagochtend niet spoorde met het beeld dat de procureurs-generaal hadden van het gebeurde. Ik zal het woord ''signaal'' nooit meer gebruiken, omdat het een bijwerking krijgt die ik in ieder geval niet bedoel. Ik mag evenwel zeggen dat de waarschuwing uit betrouwbare bron kwam.

□

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil graag nog een vraag over de procedure stellen. Wij kunnen in het Reglement van orde niet vinden dat...

De **voorzitter**: Wij zijn nu niet bezig met een ordedebat over procedures. Daar zult u een ander moment voor moeten kiezen.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Dat is uitstekend, maar het lijkt mij wel goed dat er nader wordt gekeken naar uw opmerking dat je maar aan één collega een mondelinge vraag mag stellen. Ik heb daar namelijk een andere indruk van, dus ik stel het op prijs als dat op een ander moment nader bekeken kan worden.

De **voorzitter**: U had er al mee ingestemd dat dit nu niet gebeurt, maar met alle plezier stuur ik heden nog een kopie rond waarin dit staat.

Vragen van het lid Harrewijn aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over **de invoering van de Wet op de reïntegratie van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten**.

□

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil de staatssecretaris enige vragen stellen over de Wet op de reïntegratie. Op zich is dit een goede wet en die wordt vaak aangehaald als hét antwoord op de problemen voortvloeiend uit de privatisering van Ziektewet en WAO. Ik denk hierbij aan het weren van mensen met een ziekte of een ziekterisico door werkgevers. Het is dan ook jammer dat deze wet niet op 1 januari tegelijk met de PEMBA is ingevoerd en dat wij moeten wachten tot 1 juli. De gemeenten hadden nog enkele maanden tijd nodig. Maar de UVI's en de arbeidsvoorziening ''waren er helemaal klaar voor'', aldus de staatssecretaris in het desbetreffende wetgevingsoverleg.

Hoe anders blijkt het nu echter te zijn uit de belronde onder een aantal betrokken instanties door het dagblad Trouw, waarvan afgelopen vrijdag verslag werd gedaan. Zo blijkt er onduidelijkheid te bestaan over het beschikbare budget. Volgens een LISV-woordvoerder is er 60 mln. aan nieuw geld, maar dat is een volkomen ander bedrag dan in de memorie van toelichting staat. Ik wil hier dan ook graag wat opheldering over krijgen.

Men schat ook dat er maar 1350 mensen extra gereïntegreerd kunnen worden. Dat is een aanzienlijk lager aantal dan het naar de indruk van onze fractie toch al niet zo grote aantal nieuw te reïntegreren arbeidsongeschikten. Voorts blijken LISV en GAK niet in staat om adequate cijfers te geven over de doelgroepen. Hoe zit dat nu? Zijn de betrokken instanties er wel klaar voor of heeft de staatssecretaris signalen gekregen dat de invoering gaat slepen? Uit eigen belwerk blijkt bovendien dat er problemen zijn bij de financieringssystematiek van de gemeenten. Tevens blijkt er bij diverse gemeenten op dit gebied niet voldoende deskundigheid te zijn. Kent de staatssecretaris deze problemen en, zo ja, wat denkt hij daaraan te doen? Immers, juist nu er kansen zijn op de arbeidsmarkt, moet alles uit de kast gehaald worden om arbeidsongeschikten te reïntegreren. Als dat nu niet gebeurt, starten de betrokkenen met grote scepsis, die er overigens toch al is. Dit geldt ook voor de werkgevers.

Hoe groot is dus de ambitie van de staatssecretaris op dit vlak?

□

Staatssecretaris **De Grave**: Mevrouw de voorzitter! Ik weet niet of dit het eerste parlementaire optreden van de heer Harrewijn was, maar volgens mij wel. Ik feliciteer hem met zijn eerste inbreng door het stellen van mondelinge vragen over een belangrijk onderwerp. Dat onderwerp is zodanig belangrijk, dat ik in mijn memo van 29 mei aan een van mijn ambtenaren ongeveer precies dezelfde vragen heb gesteld. Dat geeft aan dat de heer Harrewijn zo mijn plaats kan innemen, althans wat betreft de techniek, niet wat betreft de inhoud!

Voorzitter! Natuurlijk had ik na lezing van het betreffende artikel in Trouw dezelfde vragen. Er is geen enkel verschil van mening tussen het kabinet en de Kamer over het grote belang van de Wet REA. Dat heb ik ook benadrukt in de Eerste Kamer. Met de heer Harrewijn betreur ik het feit dat het niet mogelijk bleek om de wet eerder in te voeren dan per 1 juli. Ik had het graag eerder gezien, maar goed.

Voorzitter! Uit de informatie die ik inmiddels heb gekregen, mede gebaseerd op contact met het LISV, blijkt dat het betreffende artikel in Trouw op twee punten niet klopt.

In de eerste plaats klopt het bedrag niet. Er moet sprake zijn van een misverstand bij de betreffende journalist van Trouw, omdat daarbij alleen maar gekeken is naar het bedrag dat door de uitvoeringsinstellingen in het kader van de Wet op de reïntegratie wordt besteed, en moet hij zich realiseren dat omvangrijke bedragen bij de gemeenten en bij de arbeidsvoorziening worden besteed bij de reïntegratie. Het totale bedrag dat beschikbaar is, is ook het bedrag dat in de memorie van toelichting bij de wet is genoemd, nog daargelaten dat nog meer geld beschikbaar mag worden gesteld door het LISV ten laste van de budgetten van de fondsen. Wat dat betreft ligt er niet eens een budgettaire belemmering, anders dan dat het moet worden besteed binnen het kader van de wet ten behoeve van reïntegratie. Maar rond die 61 mln. versus 148 mln. is er dus sprake van een misverstand.

In de tweede plaats zouden de uitvoeringsinstanties onvoldoende zicht hebben op waar de activiteiten precies moeten plaatsvinden. Mij wordt verzekerd – ook door het LISV – dat die problemen zich niet in die zin voordoen. Wel is er door zowel het kabinet als de Kamer heel kritisch gereageerd op de wijze waarop tot nu toe met reïntegratie wordt omgegaan. Daar is nog een heel belangrijke verbeteringsslag te maken, maar de wet is nu juist zo geformuleerd dat zoveel mogelijk tegemoet wordt gekomen aan in de praktijk gebleken problemen rond reïntegratie. Ik vind dan ook dat wij de wet in de praktijk moeten laten functioneren voordat we vaststellen dat het niet mogelijk is.

Voorzitter! Ik hecht eraan op te merken dat het LISV mij heeft meegedeeld inderdaad contact te hebben gehad met de betreffende journalist van Trouw, dat naar de mening van het LISV daarin juiste informatie is verstrekt, dat er blijkbaar op dit punt misverstanden zijn ontstaan en dat wij het zeer betreuren dat op deze wijze de uitvoering van de Wet op de reïntegratie in een verkeerd daglicht kan komen te staan. Ik hoop met mijn antwoorden dat beeld te hebben weggenomen, juist omdat Kamer en kabinet geen enkel verschil van mening hebben over het belang van deze wet.

□

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Voorzitter! Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoorden. Als het inderdaad misverstanden zijn, ben ik er blij om dat zij uit de weg zijn geholpen, maar over één ding heb ik de staatssecretaris nog niet gehoord. In het betreffende artikel wordt ook over de problemen in de samenwerking tussen de arbeidsvoorziening (de nieuwe afdeling GAK AI) en de uitvoeringsinstellingen gesproken. Ik heb in eerste termijn ook gesproken over problemen met de financieringssystematiek bij de gemeenten, omdat tussen de gemeenten en de arbeidsvoorziening de samenwerking absoluut niet soepel loopt. Ik zou daarover graag nog wat van de staatssecretaris horen. Misschien moet hij daarover nog overleg voeren, maar dan kan hij het antwoord schriftelijk geven. Ik houd daar grote zorgen over.

□

Staatssecretaris **De Grave**: Voorzitter! De heer Harrewijn zal weten dat over de overgang van GAK AI naar arbeidsvoorziening het nodige is gewisseld tussen Kamer en kabinet. Die overgang is niet in alle opzichten vlekkeloos verlopen. Wij hebben er het nodige over uitgewisseld. Ik zal niet ontkennen dat er een punt van zorg is. Ik zal ook niet ontkennen dat ik er samen met de minister als eerstverantwoordelijke voor de arbeidsvoorziening scherp op let.

Ik wil helemaal niet de indruk wekken dat als de wet per 1 juli in werking is getreden, alle problemen op het punt van de reïntegratie zijn opgelost. Ik zet het wel even af tegen de toenmalige situatie op het punt van reïntegratie. De Kamer en het kabinet hebben gezegd: dat gaat echt niet meer, dat kan absoluut niet. De wet geeft de instrumenten, meer mogelijkheden en meer middelen, om sneller en doelmatiger te werken, maar in de praktijk zullen de mensen het moeten doen. Ik ben er absoluut van overtuigd dat bij de uitvoeringsinstellingen, bij de arbeidsvoorziening en bij de gemeenten het grote belang daarvan is doorgedrongen. Ik ben van mening dat men de instrumenten zeer graag wil gebruiken om in de praktijk slagvaardig en doelmatig aan de reïntegratie te werken, maar men komt van ver.

Als de vraag van de heer Harrewijn is bedoeld om het kabinet te blijven oproepen om ook in demissionaire staat de vinger aan de pols te houden, dan zeg ik dat graag toe.

□

De heer **Van Dijke** (RPF): Voorzitter! De staatssecretaris gaf visueel onderwijs door het memootje te tonen dat direct na het verschijnen van dat stuk in de krant naar zijn ambtenaren is gegaan om aan te geven dat die vragen ook zijn vragen waren. Betekent dit dat de informatie van de staatssecretaris over de ontwikkelingen, juist rondom deze data, een beetje te wensen overlaat en dat hij niet adequaat wordt geïnformeerd?

Als de staatssecretaris de zaak nauwlettend wil volgen, waarop collega Harrewijn heeft aangedrongen, wil hij dan ook de Kamer informeren over de knelpunten die zich voordoen en zijn reactie op gesignaleerde mogelijke knelpunten daarbij voegen?

□

Staatssecretaris **De Grave**: Voorzitter! Ik heb het laatste reeds toegezegd in de richting van de heer Harrewijn. Als er zaken spelen rondom de implementatie van de Wet op de reïntegratie die voor de Kamer van belang zijn, zal ik die informatie zeker geven. Ik herhaal wel dat er nog veel moet gebeuren en verbeteren. Dat zal niet per 1 juli met een druk op een knop zijn gebeurd, maar ik wil nadrukkelijk een ontwikkeling in die richting zien. Als dat onvoldoende gebeurt, zal ik niet aarzelen om daarover nader te spreken met de Kamer.

De eerste vraag van de heer Van Dijke beantwoord ik ontkennend: dat is absoluut niet het geval. Ook staatssecretarissen lezen kranten en ook een liberale staatssecretaris leest Trouw. Sterker nog, ik heb op jonge leeftijd Trouw zelfs rondgebracht, dus ik heb een lange traditie met die krant. Als je de krant leest, is het logisch dat je je afvraagt: wat staat daar, wat is hier aan de hand? Daarvoor zijn die memo's bedoeld. De daaropvolgende informatie was geruststellend. Als die niet geruststellend was geweest, althans in de mate zoals ik heb weergegeven, dan zou de vraag zijn geweest: waarom wist ik dat niet eerder, waarom moet ik dat uit de krant vernemen? Daarvoor heb je natuurlijk ook het reguliere periodiek overleg met het LISV. De minister overlegt via de arbeidsvoorziening met de gemeenten. Wij volgen ook de overgang van GAK AI nauwlettend. Kortom, er is met de informatievoorziening niets aan de hand. Bij zo'n bericht in de krant wil je natuurlijk wel snel weten of er reden is voor zorg.

□

De heer **Biesheuvel** (CDA): Voorzitter! Wij hebben in de Kamer uitvoerig gesproken over het spanningsveld dat is ontstaan tussen de arbeidsvoorziening en de uitvoeringsorganisaties naar aanleiding van de overgang van GAK AI, zoals wij dat toen noemden. Nu blijkt uit dat bericht in Trouw dat die spanningen nog absoluut niet weg zijn. Sterker nog, de woordvoerder van de arbeidsvoorziening zegt dat als die spanningen niet weg zijn, deze wet wel eens een papieren tijger zou kunnen zijn. Wil de staatssecretaris op die kwalificaties ingaan, temeer daar ook de CDA-fractie hier nadrukkelijk heeft verklaard dat de Wet op de reïntegratie hét belangrijke instrument is om eindelijk het doel te bereiken waarvoor het is ingesteld? Graag vernemen wij het oordeel van de staatssecretaris over de kwalificatie ''papieren tijger''.

□

Staatssecretaris **De Grave**: Voorzitter! De Wet op de reïntegratie kan en mag geen papieren tijger worden. Het kabinet en de Kamer zullen het daarover eens zijn. Ik herken dit beeld ook niet in de officiële reacties van het bestuur van de arbeidsvoorziening. Sommige van die brieven, die gewisseld zijn naar aanleiding van de overgang van GAK AI, zijn de Kamer al bekend. Ik ontken absoluut niet dat er de nodige problemen zijn geweest, maar op een gegeven ogenblik is er overeenstemming over bereikt. Vervolgens zijn er officiële reacties van de arbeidsvoorziening gekomen. Ik ga ervan uit dat het traject gevolgd wordt. Ik kan de Kamer meedelen dat de minister heeft besloten dit onderwerp in het eerstvolgende bestuurlijke overleg met de arbeidsvoorziening te agenderen.

De wet is een cruciale schakel in het beleid van het kabinet, in samenhang met de genoemde onderwerpen, in samenhang met de PEMBA en de WULBZ. Het is een kernonderdeel van het samenhangende beleid. Wij zullen er alles aan doen om ervoor te zorgen dat het zo effectief en doelmatig mogelijk functioneert. Ik vind dat er tijd moet zijn om het proces die kant te laten opgaan. Er is iets meer tijd nodig om van een onaanvaardbare naar een ideale situatie te komen.

□

De heer **De Wit** (SP): Mevrouw de voorzitter! Op 21 april is in de Eerste Kamer een- en andermaal de bezorgdheid uitgesproken of de wet wel op tijd ingevoerd zou kunnen worden. Zouden alle uitvoeringsinstellingen, inclusief de gemeenten, wel tijdig de hele wet onder de knie hebben en in staat zijn om tot

uitvoering over te gaan? Toen werd gesproken over een handboek, een soort handleiding voor de uitvoeringsinstellingen, dat zou worden opgesteld. Ik vraag de staatssecretaris of dat handboek er inmiddels is. Kunnen de uitvoeringsinstellingen aan de slag? Kan de staatssecretaris bevestigen dat alle uitvoeringsinstellingen, inclusief de gemeenten, in staat zullen zijn om per 1 juli a.s. over te gaan tot invoering en uitvoering van de wet? Of is het wellicht toch verstandig om nog eens naar de invoeringsdatum te kijken en die wellicht te verschuiven?

□

Staatssecretaris **De Grave**: Mevrouw de voorzitter! Mij hebben langs officiële kanalen geen berichten bereikt van instanties betrokken bij de uitvoering van de Wet REA, dat zij niet in staat zijn om de wet per 1 juli uit te voeren. Het lijkt mij weinig zinvol om de hele discussie in de Eerste Kamer met de vertegenwoordigers van de fracties van de SP en GroenLinks over te doen. Ik vind overigens dat er ook het element is dat de wet zal moeten worden uitgevoerd. Het is natuurlijk geen kwestie van iets wat toevallig over de mensen heen komt. Er wordt al anderhalf jaar over de wet gediscussieerd. De uitvoerders zijn er vanaf het begin bij betrokken. Wij hebben de uitvoerders gevraagd met welke problemen zij in de praktijk worden geconfronteerd. Hoe kunnen wij aan jullie problemen tegemoetkomen? Op een gegeven moment mogen wij dan verwachten dat de uitvoeringsinstanties gewoon klaar zijn.

De wetgever mag van uitvoeringsinstanties verlangen dat zij binnen een redelijke termijn, afgesproken met de officiële vertegenwoordigers, in staat zijn om de wet uit te voeren. Het mag niet zo zijn dat als er maar een uitvoerder roept dat hij niet klaar is, er hier tegen mij wordt geroepen: staatssecretaris, wat denkt u daaraan te doen? Een wetgever die een wet heeft gemaakt, mag verwachten dat degenen die ertoe geroepen zijn om die wet uit te voeren, dan ook in staat zijn binnen redelijke termijnen de wet uit te voeren.

Nogmaals, ik heb noch van de VNG, noch van de uitvoeringsinstellingen, noch van de arbeidsvoorziening gehoord dat men niet klaar is om de wet per 1 juli uit te voeren. Ik herhaal dat wij van ver komen. Ik verwacht niet dat per 1 juli alles optimaal geregeld is. Ik verwacht wel dat de wet een belangrijke verbetering zal opleveren. Ik verwacht ook dat deze verbetering zal worden doorgetrokken naarmate de tijd verder voortschrijdt.

Regeling van werkzaamheden

□

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Vos.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik vraag de regering over twee onderwerpen om een brief. Vorige week heeft Pakistan, na India, een aantal kernproeven gedaan. Een en ander leidt tot een bijzonder ernstige situatie in deze regio. Er moeten op allerlei niveaus zeer veel initiatieven worden genomen om het non-proliferatiebeleid werkelijk inhoud te geven. Ik vraag de regering welke sancties door Nederland worden getroffen. Wij hebben hierover het een en ander vernomen. De fractie van GroenLinks is er niet van overtuigd dat werkelijk alle mogelijke sancties worden getroffen. Het lijkt ons goed om daar nader over te spreken. Van de regering vraag ik om een brief waarin staat welke sancties precies zijn getroffen met een motivatie waarom juist voor deze mogelijkheden gekozen is. Zijn bepaalde mogelijkheden niet benut en, zo ja, waarom niet? Ik denk bijvoorbeeld aan sancties op diplomatiek niveau en op het terrein van de economische handelsrelatie, zoals exportkredieten.

De heer **Verhagen** (CDA): Voorzitter! Op zich steun ik het verzoek van mevrouw Vos. Voor 24 juni is een algemeen overleg gepland over India, zodat er hoe dan ook een brief zal komen. Haar verzoek wil ik daaraan koppelen. Ik zou in die brief ook een overzicht willen hebben – dat is sinds de herijking uit de begroting nauwelijks meer te achterhalen – van de exacte omvang en besteding van de ontwikkelingsrelatie met India en Pakistan. Als je sancties en mogelijkheden in perspectief wilt plaatsen, moet je zo'n overzicht namelijk wel degelijk hebben.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Ik ben het eens met deze waardevolle aanvulling.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is wederom aan mevrouw Vos.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Ik heb nog een verzoek over de situatie in Kosovo, waarover overigens vorige week in de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken is gesproken. Er is een brief gevraagd aan de regering, waarin informatie wordt gegeven over de situatie en de stappen die de regering ook in breder verband zet. Ik heb er behoefte aan dat de Kamer naast die brief aanvullend wordt geïnformeerd over de activiteiten die de NAVO op dit moment onderneemt en de voorbereidingen die de NAVO treft, onder meer voor het samentrekken van troepen rond Kosovo. Die informatie lijkt mij van belang. Overigens zullen wij morgen in een speciale procedurevergadering nog nader spreken over een overleg op korte termijn over Kosovo.

De heer **Verhagen** (CDA): Voorzitter! Ook dit verzoek wordt ondersteund door de CDA-fractie.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Hermann.

Mevrouw **Hermann** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Op 28 mei 1998 heeft de Commissie gelijke behandeling op verzoek van Nu '91, de beroepsorganisatie van verpleegkundigen, haar oordeel gegeven over het functiewaarderingssysteem in de gezondheidszorg. Dit bleek niet sekseneutraal te zijn, wat kan leiden tot onderscheid op grond van geslacht, met de mogelijkheid dat vrouwen systematisch benadeeld worden. De fractie van GroenLinks vraagt de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Sociale